

Ταξίδι στη γη της αγάπης.

Από το πρόγραμμα Αξίες ζωής στην εκπαίδευση.

Γκέλυ Μανούσου και Αναστασία Παπαϊωάννου

gellym@gmail.com

Η ανάγκη για μια εκπαίδευση προσανατολισμένη στις αξίες, στην αγάπη, στην ελευθερία, στο σεβασμό κα. είναι αποδεκτή από εκπαιδευτικούς, γονείς αλλά και ολόκληρη την κοινωνία, καθώς καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες καταστάσεων ανυπαρξίας και έλλειψης αξιών. Η δυσκολία να γίνει αυτή η ανάγκη πράξη είναι πολύ μεγάλη, γιατί οι αξίες δε διδάσκονται αλλά βιώνονται, καθημερινά. Μόνο μέσα από το βιώμα μπορούν να μετασχηματιστούν σε συμπεριφορά και στάση ζωής.

Το σχολείο δίνοντας έμφαση μόνο στην απόκτηση γνώσεων βομβαρδίζει τους μαθητές/τριες με πληροφορίες και υποβαθμίζει την ποιοτική επικοινωνία και την καλλιέργεια μιας θετικής στάσης ζωής βασισμένης στις αξίες. Ωστόσο συνειδητά ή ασυνείδητα, άμεσα ή έμμεσα οι μαθητές/τριες μαθαίνουν και εκπαιδεύονται σε κάποιες αξίες στο σπίτι, στο σχολείο, στο γυμναστήριο, στο δρόμο, παντού. «Αξίες» όπως η διαπλοκή, η πονηριά, το ψέμα, η συγκάλυψη της αλήθειας κ.α.. Μήπως έχει έρθει η ώρα να αναθεωρήσουμε τις μεθόδους διδασκαλίας των αξιών; Μήπως πρέπει να δοθεί πιο συνειδητή έμφαση στην εκμάθηση ΑΞΙΩΝ ΖΩΗΣ μέσα από απλά καθημερινά πράγματα; Μήπως είναι η ώρα **να προσπαθήσουμε να εκπαιδεύουμε τους μαθητές μας όχι μόνο να «γνωρίζουν» και να «κάνουν» αλλά να μάθουν να «είναι» και να «ζούν μαζί»;**

Μήπως χρειάζεται να εστιάσει η εκπαίδευση στην οργάνωση και στη δημιουργία των καθοδηγητικών αρχών που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της συνολικής προσωπικότητας του ατόμου, αναγνωρίζοντας ότι το κάθε άτομο έχει φυσική, νοητική, συναισθηματική και πνευματική διάσταση;

Με αυτό το σκοπό δημιουργήθηκε το διεθνές εκπαιδευτικό πρόγραμμα-δίκτυο «Αξίες ζωής» (Living Values www.livingvalues.net) που προσφέρει μία ποικιλία βιωματικών δραστηριοτήτων και πρακτικών μεθοδολογιών μέσα από την εξερεύνηση 12 κύριων προσωπικών και κοινωνικών αξιών όπως :η ειρήνη, ο σεβασμός, η αγάπη, η υπευθυνότητα, η ευτυχία, η εργασία, η τιμιότητα, η ταπεινότητα, η ανεκτικότητα, η απλότητα και η ενότητα-

Το πρόγραμμα συντονίζεται από τον **Διεθνή Οργανισμό για τις Αξίες ζωής** στην εκπαίδευση - *Association for Living Values Education International*, -ALIVE- (μη κερδοσκοπική, μη κυβερνητική οργάνωση, αποτελούμενη από εκπ/κούς απ'όλο τον κόσμο) υποστηρίζεται από την Unesco , από την Εθνική Επιτροπή της Unicef στην Ισπανία, και την Τουρκία, από Υπουργεία Παιδείας, Εκπαιδευτικούς Οργανισμούς, Συλλόγους Γονέων και οργανισμούς κοινωνικής και ηθικής ανάπτυξης. Συμμετέχουν σε αυτό περισσότερες από 80 χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο.

Στην Ελλάδα έχει δημιουργηθεί από το 2006, το σωματείο Αξίες Ζωής στην Εκπαίδευση, το οποίο είναι μέλος του διεθνούς δικτύου και εργάζεται συστηματικά προς αυτή τη κατεύθυνση διοργανώνοντας σεμινάρια, εκδηλώσεις και ετοιμάζοντας σχετικές εκδόσεις. Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί τα τελευταία 2 χρόνια 4 εισαγωγικά σεμινάρια στην Κρήτη, στη Χίο και στην Αθήνα και αρκετά εργαστήρια.

Από το 2008, το περιοδικό «Παράθυρο στην Εκπαίδευση του Παιδιού» και το ομώνυμο βιβλιοπωλείο στην Αθήνα, (Μαυρομιχάλη 5) διοργανώνει σε συνεργασία με το σωματείο 4 δίωρα εργαστήρια αξιών, για εκπαιδευτικούς και γονείς.

Στα εργαστήρια αυτά στόχος είναι να επεξεργαστούμε με βιωματικό τρόπο κάθε αξία χωριστά, δίνοντας τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να γνωρίσουν το υλικό του δικτύου, αλλά και πολλών ειδών ακόμη δραστηριότητες τις οποίες μπορούν να εφαρμόσουν στο χώρο που εργάζονται.

Στο τεύχος αυτό θα παρουσιάσουμε το εργαστήρι της Αγάπης που πραγματοποιήθηκε στο Βιβλιοπωλείο «Παράθυρο στην Εκπαίδευση του παιδιού» το Σάββατο 26 Ιανουαρίου 2008 με τη συμμετοχή 21 ατόμων.

Το εργαστήρι βασίστηκε στις αρχές:

- Της βιωματικής μάθησης
- Της συναισθηματικές νοημοσύνης

Και στη μεθοδολογία της ιστοριογραμμής (Storyline) σε συνδυασμό με θεατρικό παιχνίδι και ομάδες εργασίας.

Στόχος του προγράμματος ήταν να ενθαρρύνει και να εμβαθύνει στο νόημα της αγάπης, στην κατανόηση, στην εκτίμηση και στην έκφραση της μέσα από δραστηριότητες, η οποίες συνδέονται σ' ένα ενιαίο πλαίσιο.

Το εργαστήριο που παρουσιάζουμε απευθύνεται σε ενήλικες, αλλά μπορούν πολύ εύκολα να γίνουν προσαρμογές στην ηλικία και το επίπεδο των μαθητών/τριών.

Το εργαστήριο οργανώθηκε γύρω από το σενάριο (story) ενός ταξιδιού για τη γη της αγάπης. Το ταξίδι αυτό είχε τρεις σταθμούς πριν την άφιξη στη γη της αγάπης.. Σε κάθε σταθμό οι εκπαιδευόμενοι έπρεπε να «πετύχουν» ένα στόχο, υλοποιώντας μια δραστηριότητα, εξερευνώντας την αγάπη, για να μπορέσουν να πάρουν το εισιτήριο για τον επόμενο σταθμό. Κανένας δε είχε από την αρχή εισιτήριο για τον τελικό προορισμό. Τα εισιτήρια κερδίζονταν σταδιακά μέσα από την ενεργό συμμετοχή.

Το ταξίδι ξεκίνησε με το τραγούδι του Λουδοβίκου των Ανωγείων «Ποιο το χρώμα της αγάπης». Οι συμμετέχοντες, επιβιβαζόμενοι στο «καράβι» και καθώς ταξίδευαν για τον πρώτο σταθμό, απολάμβαναν σ' ένα κλίμα χαλάρωσης και αυτοσυγκέντρωσης το τραγούδι.

1^{ος} σταθμός: **Γράμμα αγάπης στον εαυτό μου.** Στο σταθμό αυτό, έπρεπε όλοι να γράψουν ένα όμορφο γράμμα στον εαυτό τους, και να του εκφράσουν γιατί τον αγαπούν και με ποιο/ους τρόπους εκφράζουν την αγάπη τους. Αφού ολοκλήρωσαν το γράμμα το οποίο κράτησαν για τον εαυτό τους, αποτύπωσαν σε κανσόν το οποίο ήταν κρεμασμένο στον τοίχο, μια ιδέα, ένα συναίσθημα, ένα μήνυμα.

Μερικοί από τους βασικούς στόχους της δραστηριότητας ήταν ο προσανατολισμός προς την βαθύτερη γνωριμία με τον εαυτό μας, η αυτογνωσία και η καλλιτεχνική έκφραση.

2^{ος} σταθμός: **Ποια τα χαρακτηριστικά της αληθινής αγάπης;** Οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν αρχικά ανά δύο, συζήτησαν για κάποιο πρόσωπο στη ζωή τους, που τους έχει αγαπήσει ή έχουν οι ίδιοι αγαπήσει. Μέσα από αυτή τη διαδικασία αναζήτησαν τα χαρακτηριστικά της αληθινής αγάπης. Σταδιακά οι ομάδες ενώθηκαν (από 2 έγιναν 4 και μετά 8) και κατέγραψαν σε χαρτί μέτρου ή κανσόν τα χαρακτηριστικά της αγάπης στα οποία κατέληξαν όλοι μαζί. Παράλληλα είχαν και ένα δεύτερο χαρτί στο οποίο κατέγραψαν όσα χαρακτηριστικά διαπίστωναν μέσα από τη συζήτηση ότι δεν είναι αγάπη. Τέλος έγιναν όλοι μαζί μια ομάδα και συζήτησαν το θέμα καταλήγοντας στα σημαντικότερα χαρακτηριστικά, διερευνώντας βαθύτερα τι είναι πραγματικά αγάπη.

Εναλλακτικές ή συμπληρωματικές προτάσεις: Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας και ανάλογα με τη δυναμική των ομάδων και την εξέλιξη τους, είχαμε προετοιμαστεί να δώσουμε ορισμένα αποσπάσματα για προβληματισμό και

επέκταση της διερεύνησης. Ωστόσο επειδή στις ομάδες είχε «ανάψει» η συζήτηση, δεν τη διακόψαμε. Παρ'όλα αυτά παραθέτουμε τα αποσπάσματα που είχαμε διαλέξει από το βιβλίο Μ. Σκοτ Πεκ (1988) «Ο δρόμος ο λιγότερο ταξιδέμενος» Εκδόσεις Κέδρος, ως εναλλακτική πρόταση υλοποίησης της δραστηριότητας.

«Αγάπη είναι η θέληση του ανθρώπου να επεκτείνει τον εαυτό του, με σκοπό να καλλιεργήσει τη δική του ή ενός άλλου, πνευματική ανάπτυξη.»

«Η αγάπη είναι ελεύθερη εκλογή. Δύο άνθρωποι αγαπούν ο ένας τον άλλο, μόνο όταν είναι ικανοί να ζουν ο ένας χωρίς τον άλλο, αλλά διαλέγουν να ζήσουν ο ένας μαζί με τον άλλο».

«Η αληθινή είναι μια αυτοανανανεωτική δραστηριότητα και στην περίπτωση της αληθινής αγάπης, ο σκοπός είναι πάντοτε η πνευματική ανάπτυξη.»

«Αγάπη δεν είναι απλά να δίνεις, είναι με ευθυκρισία να δίνεις, και με ευθυκρισία να αρνιέσαι να δίνεις.»

«Οι ανώτερες μορφές αγάπης είναι αναπόφευκτες τελείως ελεύθερες επιλογές και όχι ενεργήματα συμμόρφωσης»

Στόχος της δραστηριότητας αυτής ήταν να διερευνήσουν και να προβληματιστούν για χαρακτηριστικά της πραγματικής αγάπης αλλά και πάνω σε εκείνα τα στοιχεία που μοιάζουν, αλλά δεν είναι αγάπη, όπως η κακώς εννοούμενη εξάρτηση- εμπόδιο, η «Αυτοθυσία» κ.α.

3^{ος} σταθμός: Μικρές καθημερινές πράξεις αγάπης..

Στο σταθμό αυτό οι συμμετέχοντες έφτιαξαν μια διπλή κάρτα, χωρίζοντας ένα χρωματιστό χαρτί Α4 στα δύο.

Στην πρώτη κάρτα (το μισό Α4) κατέγραψαν μικρές καθημερινές πράξεις με τις οποίες δείχνουν την αγάπη τους στους άλλους, αλλά και πράξεις με τις οποίες οι άλλοι δείχνουν την αγάπη τους σε αυτούς.

Στη δεύτερη κάρτα έγραψαν ένα μήνυμα που ήθελαν να χαρίσουν σ' ένα αγαπημένο τους πρόσωπο, επιστρέφοντας σπίτι από το εργαστήριο.

Στόχος της δραστηριότητας αυτής ήταν να αναζητηθούν οι τρόποι εκδήλωσης της αγάπης στην καθημερινότητα.

Τελικός Προορισμός: **Η γη της αγάπης.** Έχοντας περάσει απ' όλους αυτούς τους σταθμούς και υλοποιώντας όλες αυτές τις δραστηριότητες, οι συμμετέχοντες ήταν πλέον άξιοι να αποβιβαστούν στην χώρα της αγάπης. Εκεί τους περιμέναν οι θησαυροί της αγάπης. Έχοντας κλειστά τα μάτια και ακουμπώντας ο ένας το χέρι του άλλου, ακούσαν μέσα σε μια ατμόσφαιρα απόλυτης χαλάρωσης και συγκέντρωσης τη μουσική του Zbigniew Presneir, από τη Μπλε ταινία και συγκεκριμένα το Song for the unification of Europe, ενώ παράλληλα κάποιος απάγγειλε τον ύμνο προς την αγάπη 1-13 Α' προς Κορινθίους, Αποστόλου Παύλου, από το Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Με λογισμό και μ' όνειρο της Ε' και Στ' Δημοτικού, του ΟΕΔΒ.

«Αν μπορώ να λαλώ όλες τις γλώσσες των ανθρώπων και των αγγέλων, αλλά δεν έχω αγάπη για τους άλλους, οι λόγοι μου ακούγονται σας ήχος χάλκινης καμπάνα ή σαν κύμβαλου αλαλαγμός. Κι αν έχω της προφητείας το χάρισμα και όλα κατέχω τα μυστήρια κι όλη τη γνώση, κι αν έχω ακόμα όλη την πίστη έτσι που να μετακινώ βουνά, αλλά δεν έχω αγάπη, είμαι ένα τίποτα. Κι αν ακόμα μοιράσω στους φτωχούς όλα μου τα υπάρχοντα, κι αν παραδώσω στη φωτιά το σώμα μου για να καεί αλλά δεν έχω αγάπη, σε τίποτα δε μ' ωφελεί.

Εκείνος που αγαπάει έχει μακροθυμία, έχει και καλοσύνη, εκείνος που αγαπάει δε ζηλοφθονεί, εκείνος που αγαπάει δεν κομπάζει ούτε περηφανεύεται, είναι ευπρεπής, δεν είναι εγωιστής ούτε ευερέθιστος, ξεχνάει το κακό που το έχουν κάνει. Δε χαίρεται

για το στραβό που γίνεται, αλλά μετέχει στη χαρά για το σωστό. Εκείνος που αγαπάει όλα τα ανέχεται, σε όλα εμπιστεύεται, για όλα ελπίζει, όλα τα υπομένει.

Ποτέ η αγάπη δε θα πάψει να υπάρχει.»

Τέλος κάποιος από τους συμμετέχοντες θα πλησιάσει στο κέντρο του χώρου όπου βρίσκεται ένα μικρό «σεντούκι» στο οποίο περιέχεται ένα ακόμη απόσπασμα για την αγάπη:

«Η αληθινή αγάπη, όχι μόνο σέβεται την ατομικότητα του άλλου αλλά πραγματικά επιδιώκει να την καλλιεργήσει, ριψοκινδυνεύοντας ακόμα και το χωρισμό, ή την απώλεια. Υστατος σκοπός της ζωής παραμένει η πνευματική ανάπτυξη του ατόμου, το μοναχικό ταξίδι στις κορυφές που μπορείς να τις ανέβεις εντελώς μόνος σου.»

Κλείσαμε το εργαστήριο τραγουδώντας όλοι μαζί το τραγούδι: «Εγώ και εσύ», του Νότη Μαυρουδή από το δίσκο Χάρτινο καράβι.

Αυτές ήταν οι δραστηριότητες που υλοποιήσαμε για να επεξεργαστούμε βιωματικά την Αξία της Αγάπης. Στο βιβλίο του διεθνούς Δικτύου «Living Values» υπάρχουν πολλές ακόμη, όπως και στο υλικό που οργανώνεται στα ελληνικά.

Με αγάπη

Γκέλη και Αναστασία